

Et tog av forventninger...

Rani Lill Anjum

For at et samfunn skal gå på skinner, må det stilles noen krav til oss borgere. Vi må påta oss vedlikeholdet av maskineriet og skinnegangen, samt sørge for å komme oss på rett tog i rett tid. Vil du være med, så heng på! Og hold på hatten, for dette toget er et ekspresstog uten noen bestemt endestasjon, der alle som vil hoppe av underveis gjør det på eget ansvar.

Vi starter togturen med enorme forventninger. Vi har forventninger til hvor og når toget skal ende, og til hvordan vi selv og andre skal fungere som passasjerer underveis. Men vi merker fort at vi ikke klarer å leve opp til medpassasjerenes forventninger, og omvendt, at de kanskje heller ikke innfrir våre. Og hva skjer med oss som *mennesker* når forventningspresset blir så stort, at vi ikke lenger vet om vi kan holde ut resten av togturen? – Når vi får lyst til å la det stå til og hoppe av, selv om toget holder en fart på over 200 kilometer i timen og landskapet utenfor er vakkert, men uforutsigbart?

Kanskje bør vi – før det går så langt – vurdere de kravene vi stiller til oss selv og andre? Og i hvilken grad forventer vi at andre skal forstå og innfri våre forventninger?

Vi har vel alle irritert oss over at folk ikke gjør som vi vil, ønsker eller håper, – selv når vi ikke sier høyt hva vi forventer: ”Hvorfor tar han aldri oppvasken uten at jeg ber han om det? Ser han ikke at den har stått der siden onsdag?” ”Hvorfor spør foreldrene mine aldri hva jeg jobber med? Er de ikke interessert?”

De vanskeligste forventningene å forholde seg til, er de som aldri blir uttalt, men som ligger og ulmer mellom linjene. For selv om det er vrient å *vite* hva andre tenker, så er det ikke vanskelig å *innbilde* seg: ”Skal hun aldri bli ferdig med de studiene? Hun har holdt på i snart ti år.” ”Hvorfor ringer hun aldri? Hun vet jo at jeg sitter her alene.”

Ofte er innbildningene våre verre enn virkeligheten. Men så lenge forventninger ikke er uttalt, kan man jo verken få bekreftet eller avkreftet dem. Slike uuttalte forventninger har dessuten ikke særlig godt av å ligge og modnes i årevis. Når de da endelig kommer fram i lyset, blir det

med et voldsomt trykk, totalt uten bouquet, og som et sjokk for de pårørende. ”Jeg har aldri vært bra nok for deg!” ”Du har egentlig aldri elsket meg!”

På den annen side, blir ikke forventninger som man ikke har overskudd til å innfri, alltid bedre av å bli uttalt. Et tilsynelatende uskyldig spørsmål kan innebære et uoverkommelig krav når forventningspresset føles for stort. ”Kommer dere på besøk snart?” ”Blir dere med og beiser hytta?” ”Kan du sitte barnevakt?”

Men det er ikke bare mennesker som uttrykker mening, og følgelig forventninger. Omgivelsene våre representerer også påminnelser om alt vi burde ha gjort: Regninger og gule huskelapper henger overalt, og på e-posten ligger ubesvarte meldinger. Ugresset har tatt fullstendig over i hagen, og vinduskarmene skriker etter maling. I krokene fyker støvet, og skittentøyet i kurven roper ”Vask meg! Vask meg!”

Når man ligger våken om nettene og tenker på alt man burde ha gjort, uten engang å vite om det er ens egne eller andres forventninger man ikke klarer å svare til, – da er det kanskje på tide å snu på flisa. Man er da bare et menneske.

På filmer ser man folk som tar en sjefsavgjørelse med livet sitt: De sier opp jobben, selger leiligheten i byen og flytter på landet for å leve et enklere liv. De har hoppet av toget i fart og landet på beina.

Men ville det ikke vært bedre hvis togturen hadde vært mer avslappet i utgangspunktet? – At vi heller *underveis* var realistiske med hensyn på hva slags krav vi kan stille til oss selv og andre? Hadde det ikke vært bedre å senke kravene, og dermed skuldrene, sånn at vi blir i stand til å nyte de mulighetene som togturen har å tilby?